

Seminaari 23.4.2024
Eriarvoistava koulutus?

**Sessio III Peruskoulu - Kuinka hyvin viisikymmenvuotias peruskoulu onnistuu
vastaamaan tämän päivän haasteisiin?**

Kommenttipuheenvuoro

Hannu Karhunen, KTT, tutkimusohjaaja

hannu.karhunen@labore.fi

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Mahdollisuuksien tasa-arvo: Mitkä mittarit?

Jakku-Sihvonen (1996):

Mahdollisuuksien tasa-arvo on määritelty suomalaisessa koulutuspolitiikassa siten, että oppimistuloksissa tai koulutustulemissa ei tulisi olla systemaattisia eroja **oppilaiden sosiaalisen taustan, sukupuolen tai asuinpaikan suhteen**

Alueelliset erot: Toteutuuko mahdollisuuksien tasa-arvo?

Ensisijainen hakukohde perusasteen jälkeen on lukio (2024)

- Kauniainen: 92,1 % (pojista 86,3 %)
- Espoo: 79,0 %
- Helsinki: 74,8%
- Vantaa: 60,2
- Iisalmi: 48,8 %
- Lieksa: 30,6 % (pojista 20,4 %)

Etusivu

Venäjän hyökkäys

Lähi-itä

Muuttolintujen kevät

Koulutus

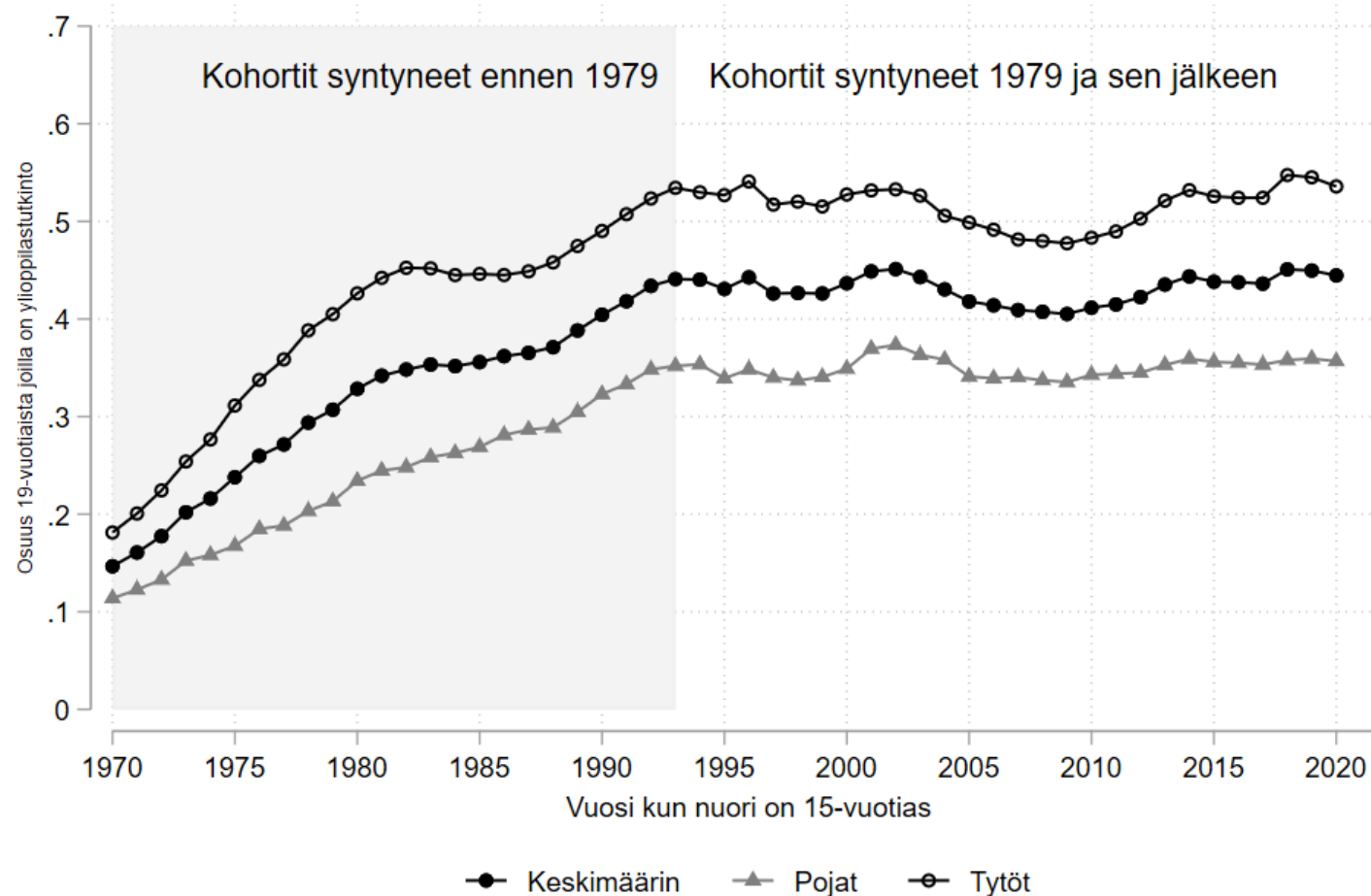
Koulujen välillä valtavia eroja – katso koulukoneesta, miten sinun lähikoulustasi haetaan amikseen tai lukioon

Ylen uusi koulukone paljastaa, että koulujen väliset erot peruskoulun jälkeisiin opintoihin hakeutumisessa ovat suuret koko maassa.

Lähde: <https://yle.fi/a/74-20081385>

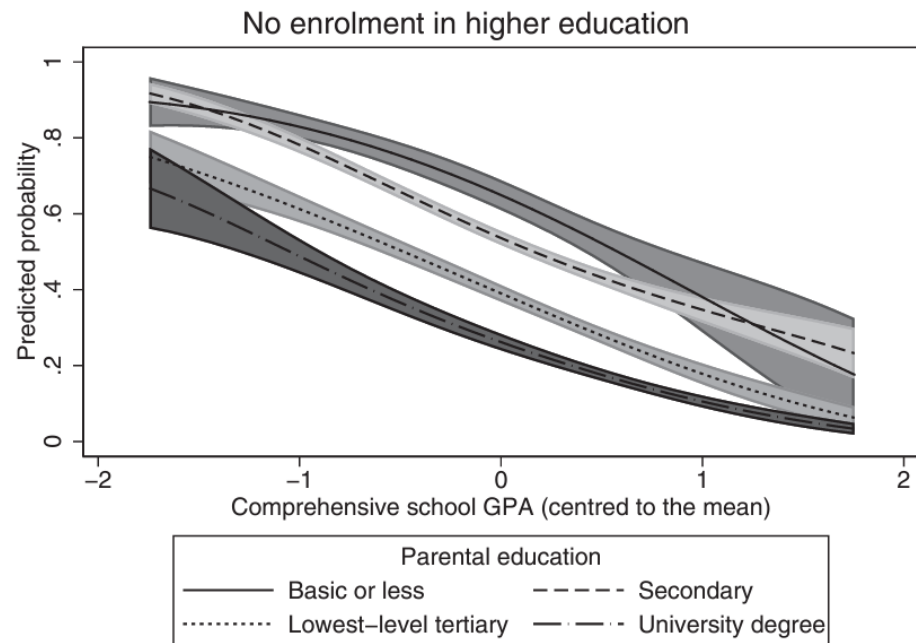
Labore

Erot sukupuolen mukaan: Toteutuuko mahdollisuuksien tasa-arvo?

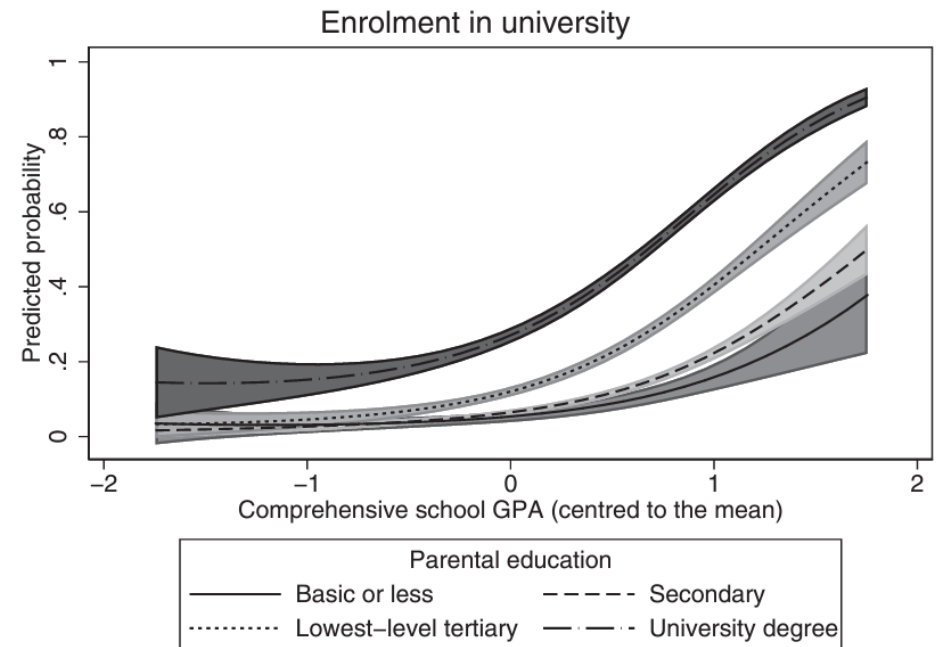

Selite: Sisältää vain Suomessa syntyneet henkilöt, jotka löytyvät Tilastokeskuksen FOLK-aineistosta. Tieto ylioppilastutkinnosta 19-ikävuoteen mennessä on 1970–2017 kohorteille Tutkintorekisteristä. Kuvion aikasarjaa on jatkettu kohorteille 2018–2020 käyttäen tietoa kohortin lukiossa kirjoilla olosta 16-vuotiaana.

Erot sosiaalisen taustan mukaan: Toteutuuko mahdollisuuksien tasa-arvo?

Figure 6. No enrolment in higher education, according to comprehensive school GPA and the highest parental level of education ($N = 19,224$). The model controls for gender, upper secondary qualification type, and registered language. The estimates have a 95% confidence interval

Figure 8. Enrolment in university according to comprehensive school GPA and the highest parental level of education ($N = 19,224$). The model controls for gender, upper secondary qualification type, and registered language. The estimates have a 95% confidence interval

Miksi Suomessa on niin vähän uskottavaa
empiiristä tutkimusta perusopetuksesta?

Suomessa ei kerätä tietoja siitä miten resursseja käytetään eri kouluissa

- **Nykyiset tiedot kertovat, että mitä peruskoulusta tulee ulos ("output"), mutta tietoa siitä, että mitä panoksia koulut käyttävät ("input"), ei Suomessa kerätä keskitetysti.**
- Mikäli tätä verrattaisiin sairaaloiden toimintaan, niin tilastoista voitaisiin seurata, että keitä henkilöitä on sairaalassa hoidossa, ketkä näistä henkilöistä parantuvat ja siirtyvät takaisin työelämään, mutta emme voisi havaita henkilöä hoitanutta henkilöstöä, eri hoitoja ja niiden kustannuksia.

Tarpeellisen tiedon puuttuminen on seurausta ”tietoisista” päätöksistä

- Kunnat saivat 1990-luvulla laajan itsenäisen autonomian koulutuksen järjestämiseen (kuten Ruotsissa) ja vastuun valvoa itse itseään.
- Toisin kuin Ruotsissa, viranomainen ei ole alkanut Suomessa keräämään koulukohtaista tietoa esimerkiksi lasten oikeuksien toteutumisen seurantaan varten.
- Taustalla ainakin kaksi syytä
  - **Pelko koulujen ranking-listoista.** Kun tietoja ei kerätä, niin kouluista ei voida muodostaa listoja vanhempien eli äänestäjien nähtäväksi.
  - Lobbaus. On kuntapäätäjien intresseissä, että seurantatietoa koulujen toiminnasta ei kerätä keskitetysti.

Kysymys: Millaiset mahdollisuudet ja kannustimet Suomen kouluilla on parantaa omaa toimintaansa?

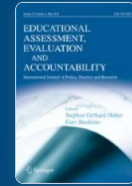
- Norjassa alettiin julkaisemaan koulujen oppimistuloksia internetissä 2000-luvulla
- Tiedotusvälineet alkoivat ”syyttämään” opettajia ja kouluja tuloksista (julkisuuspainne)
- Koulujen ja opettajien reaktiot mielenkiintoisia
  1. Osa kouluista yllättyi omasta huonoudestaan ja paransi toimintaansa
  2. Osa kouluista yritti parantaa toimintaansa, muttei siinä onnistunut

Home > Educational Assessment, Evaluation and Accountability > Article

Schools which are named, shamed and blamed by the media: school accountability in Norway

Published: 22 May 2009

Volume 21, pages 173–189, (2009) [Cite this article](#)

Educational Assessment, Evaluation and Accountability

Received: 28 December 2008 / Accepted: 11 May 2009 /

Published online: 22 May 2009

© Springer Science + Business Media, LLC 2009

Abstract Since Norway introduced tests and other types of measurements the press, with a negative bias, has placed the spotlight on those schools which performed badly in attainment measurements. The press reconstructs from public sources “league tables” of aggregated student achievements but at present the official position opposes the public ranking of schools. This article discusses the consequences within schools of such negative media coverage and the responses within badly performing schools that have been named, shamed and blamed in prominent headlines. This media spotlight brings into play a complex emotional process which may spur schools into improvement mechanisms or provoke a hostile reaction, or result in panic measures.

Keywords Accountability · School accountability · Norway · Media

